

УРЯД ЗАНЕПОКОЄНИЙ РОБІТНИЧИМ НЕВДОВОЛЕННЯМ

ВАШИНГТОН. — В один день уряд переконався про широко поширене невдоволення серед робітників.

Так звана „краєва рада для промислових відносин“ пробувала посередничити в непорозумінні між власниками копалин м'якого вугля та робітниками, з котрими контракт виходить 1 квітня. Однак ці конференції не дали ще ніякого результату, хоча вони велися ще від 18 лютого, і нині уряд уже рахується з можливістю страйку в цім важнім промислі.

Немало клопоту справляє урядови непорозуміння між власниками автомобільних фабрик і Американською Федерацією Праці. В цьому промислі теж збирається на страйк.

Ткальничі юні знову протестують проти преїдних обмежень, наложених на робітників в імені „Найрмі“, та грозять страйком на випадок несповнення їх домагань.

ЗА ЗНЕСЕННЯ ЗІСКІВ З ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН. — Бернард Бейрук виступив перед сенатським комітетом для амуції з проєктом, щоб унеможливити всякі зискі з війни в цей спосіб, щоб уряд забрав у формі податків усі приходи з фабрик амуції.

Підчас своїх знань Бейрук боронився теж проти натяків, що, мовляв, він має рішачий вплив на президента Рузвельта.

Він виготовив свій план на основі досвіду, який він зібрав, будучи в часі великої війни головною „радию військових промислів“.

КОНГРЕСМЕНІ ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ФЛОТИ.

ВАШИНГТОН. — Палата послів конгресу ухвалила чотири проєкти про збільшення флоту.

Між іншим вона признала урядови право видати 38 мільйонів доларів на будову нових баз для флоту та збільшити флоту на 1,032 офіцери і поповнити авіацію.

Конгресмени заявили теж за збільшення видатків на бази для армії.

ІРЛАНДІЯ ПЛАТИТЬ СВОЙ ДОВГ.

НЮ ЙОРК. — Представники Вільної Ірландської Держави заявляють, що Ірландія почне незадовго сплачувати як свій державний довг позички, котрі Ірландія затримувала в роках 1919—1921 на боротьбу проти мілітарної окупації Ірландії Англією.

Ірландія буде сплачувати цей довг, не дивлячись на те, що вона до цього правно не зобов'язана. Вестакі вона признає моральне зобов'язання.

СТРАЙК НА ПІДЗЕМНИЙ ЗАЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Американська Федерація Праці зарядила, щоб усі робітники, заняті при будові нової підземної залізниці для міста, покинули працю, щоб допомогти страйкуючим електричним робітникам.

УРЯД ЗАМОВЛЯЄ НОВИЙ ВІНАХІД.

ВАШИНГТОН. — Бюро повітряної торгівлі замовило для свого вжитку новий тип автомобіль-літак. Називається цей винахід „автожиро-аероплан-автомобіль“, бо є це комбінація літака з автомобілем. Є це літак спеціального типу, бо з крилами вінтра, котрі його можуть тягнути прависово вгору. Рівночасно має він колеса, як автомобіль. Коли осядає на землю, крила можна зложити так, як осядає вистріл жонки, і тоді літак іде землею, як автомобіль.

Бюро замовило таких 15 автомобіль-літаків для вжитку своїх інспекторів. Урядовці кажуть, що цей винахід становить великий крок у напрямку до безпечності комунікації. Такий автомобіль-літак може держати теж у більшому приватному гаражі.

ПОЛІЦІЙНИЙ ТЕРОР НА КУБІ.

ГАВАНА. — У багатій ділянці столиці Куби знайдено на вулиці тіла двох чоловіків, подравлені кулями машинного хрпа.

Уряд говорить, що їх убили члени організації „Молода Куба“, але слідство виказало, що їх убили на приказ полковника тайної поліції уряду. Викрич це третій чоловік, на котрого поліція теж стріляла та лишила його на вулиці, взявши його за невинного, коли він іше жив.

ХЛОПЦЕ, ЩО ВИКЛИКАВ ГАРЛЕМСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ, НА СУДІ.

НЮ ЙОРК. — Перед міським суденом Козіцьким став на суд як обвинувачений за намагання об'їхати підземний залізниці 16-літній Ліно Ривера. На суді сказано було, що це він своїм крадіжкам викликав недавно заворушення Муріні в Гарлемі.

Суддя, довідавшись про поведінку хлопця під час гарлемських подій, сказав до підсудного: „Очевидно, я не можу тебе карати за випадок, але хочу тобі звернути увагу на те, що ти своєю поведінкою викликав заворушення. До цього часу через них згинули 4 особи, багато мають тяжкі рани та зроблено мається шкоду на сотні тисяч доларів“.

Суддя поставив хлопця на рік на „пробачню“.

ДАЛЬШІ ПОСТУПИ ТЕЛЕФОНІЧНОЇ ТЕХНІКИ.

В досвідній лабораторії англійського міністерства поштов роблять саме проби над новим уліпшенням нинішнього телефону. Це уліпшення уможливить кожному абонентови в Лондоні автоматично викликати довільне число в довільному місті на території цілої Англії.

Приготовані роботи над уведенням цієї автоматизації тривають уже три роки. Цього року мають бути скінчені. Викликати абонента, що мешкає навіть у найбільш віддаленому місті, має відбутися при допомозі малесеньких радіових апаратиків, що працюють на ультра-коротких хвилях.

Англійські інженери переводять подоби проби автоматизації телефонічної сітки теж на терені Голандії. Їх попередні проби випали добре. Після цього думають старатися одержати від голандського уряду концесію на експлоатацію цього винаходу в Голландії.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ТУРИСТІВ.

Перед кількома днями пропали в Карпатах на терені водотарасного потічку четверо туристів, що вибралися на прогулянку лісцями. Вислано за ними лешетарську стежу, яка після довгих гондань знайшла на Бабій Гірї тіла Гелени Бадовської з Андрухової і Ваад. Олексія з Вадухів, Обое були приспани грубою верствою снігу. Немає ще двох інших туристів, що теж мабуть згинули.

4-МІНУТОВИЙ ПРОЦЕС. ЩО СКІНЧИВСЯ СМЕРТНИМ ПРИСУДОМ.

Такий процес відбувся цими днями в Лондоні. Судили якось Роберта Джекма Бендта за вбивство своєї жінки. Коли підсудного спитали суддя, чи він признається до вини, підсудний відповів найвирішаніше — так. Тоді предсідник запитав, чи підсудний згідно з законом мусить бути засуджений на кару смерті без жалю, щодо ведення розправи. Підсудний відповів, що саме того бажає. Його засудили на смерть.

ДИТИНА БЕЗ МОЗКУ.

Інститут френології в Пенінгралі одержав до дослідів тіло дитини, що прийшла на світ на гінекологічній клініці. Після отворення черепної ділянки дитини показалося, що нема в ній мозку. Тільки кілька фрагментів організму, що належать до органів травлення, кишківника, селезінки, жовчі і т. п. Є це перший того роду випадок в історії анатомії, дуже цікавий предмет до теоретичних дослідів.

ПРИМУС ПРОТИГАЗОВОЇ ОБОРОНИ.

Чехословацька рада міністрів прийняла проєкт закону, що всі землевласники та управителі підприємств мають будувати протигазові споруди. Також громадяни мають будувати про відпалювання скляних споруд, котрі мають бути заскриті, як і газонні машини. Особи, які не мають змоги купити для себе і своїх родинних членів газонні машини, мають вдержувати їх у добрих стані.

ВЕЛИКАНСЬКА СТАТУА МУСОЛІНІ.

Вже від року різблять у Римі великанську статую Мусоліні. Ця статуя буде висока 80 метрів, щобто буде вона 20 метрів вища від статуї Свободи в Нью Йорку. Представитиме вона Мусоліні, що з рукою, довгою 25 метрів, витяє по фашистським Рим. Голова статуї вже викінчена і своїми розмірами нагадує великий будинок. Поодинокі частини статуї вже готові, але на викінчення цілості треба буде ще двох літ. Правдою надією статуєю доручено відомому різьбярів „Белліні“. Інші поставити таку великанську статую вийшла від фашистської молоді. Статуя стане на горі Монте Маріо в Римі і її буде видно вже кількізнація кількох метрів перед „вчим містом“.

ВОВКИ ПОЖЕРЛИ ДИТИНУ.

В західній Болгарії в Кістенді стало голодних вівток напало на двоє дітей, що черпали зі школи до дому. Одну дитину вовки розшарили, друга скорчилась на дерево. По кількох годинах знайшли цю дитину замерзлу.

МЕЖІ ВСЕСВІТУ.

Всесвіт на основі останніх теорій, опертих на дослідів, які є переведені на незвичайно докладних апаратах, є наче величеська мільна банька, яка весь час добувається. Потверджують це обсерваторії, зроблені на т. зв. мряковині, які є в групі небесних тіл, що кружляють по найбільше зовнішніх орбітах усеїсвіту. Отож на основі обсерваторій, одержаних в астрономічній обсерваторії Мавит Вилсон у Злучених Державах проф. Гобасом, ці мряковини виявляють виразні тенденції до „втечі“ поза межі багаченого всесвіту. Перші поміри виказали, що мряковини „втікають“ зі шкорою 12,000 миль на секунду, значить зі шкорою, яку виказують частинки „альфа“, емітовані ралом. У грудні м. р. проф. Гобас відкрив мряковину, якої відблесадення шкорої вивисла навіть 24,000 миль на секунду, а тепер знайшов таку, що втікає в усеїсвіт безшвидкі зі шкорою 50,000 миль на секунду. В порівнянні з цім сильна експлозія нітрогліцеринового набою є неначе поволи горюча дрова шкоро.

Проф. Гобас переконався, що чим даліше є віддалена мряковина, тим більша є її відблесадення шкорої, отже значить її шкорої, можна оцінити її віддалення. Довершений такого обчислення, переконав, що мряковина зі шкорою 50,000 миль на секунду мусить бути віддалена від нашого світу 3 сектисунди миль, цифру, яку означує в цей спосіб, що до трійки допустимо 21 зер. Таке число не має в нашому уявляючому відпалювання. Просто сказавши, не містяться в людській свідомості. Бо шок з того, як ми скажемо, що світло, як ми відомо, перебігає 300,000 км. на секунду, потребує 600 миль літ на те, щоб перебігти цей простір? Наша уява в обчислюючи таких величин перемагає ділати.

Проф. Гобас довершив свої досліді відкриття при допомозі фотографічних пласт, незвичайно чутких на позачергові проміни, що їх вивисають ці мряковини.

АСТРОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ КОЛЮМБА.

З Севілі повідомляють, що влітському вченому, проф. Лінерови, вдалося по довідці розшукач віднайти всі астрономічні інструменти Колумба, що ними послуговувався він під час своєї подорожі до Америки.

ЗДЕМОРАЛІЗОВАНА МОЛОДЬ.

У швейцарським стейтсманом суді присяжні судді признали 4 молодих людей винуватими вбивства людини першого ступня, за котре звинувачено накладесть кару смерті. Засуджені: 21-літній Рей Орлі, 20-літній Амеріо Анджелло, 20-літній Томас Гилбріт та 21-літній Реймонд Ньюмен. Суддя назвав їх бонгузами й скрито-винуватими.

ПАМ'ЯТНИК МАРШ. ПІЛСУДСЬКОГО В ТЕРНОПІЛІ.

Небаром викінчат у Тернополі пам'ятник марші. Пілсудського на площі Соборської біля костела. Віднають уже статую маршала, коня та дві постаті: стрільця та легіоніста. Віднають пам'ятник 19. березня п. р.

МАЛОЛІТНІ ЗЛОДИЙЦУКИ В КІНІ.

З Рівня повідомляють про таку подію: 8-літній В. Олександр та 10-літній Гизадецький, які є оригінальний спосіб рішати поласувати на солодощі. Отож пішли вони до кіна на сеанс: для молоді, а по закінченню сеансів сховалися на галерії. Колиж усі вийшли з кіна й сафети весь запас цукорів, які свого укряття та вкрали з буфету, поклялися спати на підлозі. Так їх знайшла кіновна служба вранці. Хлопців передали поліції.

ЗОЛОТО В МАНДЖУРІ.

Над рікою Хунчун у Манджурії відкрито великі поклади золота. Кілька тисяч людей знайшли вивази на золотоносних теренах, але, як зазначили, уряд робить заходи, щоб перенести ці терени на власність держави.

ЯПОНІЯ БУДУЄ ШКОЛИ.

В квітні 6. р. японський уряд думає утворити 15,000 нових шкіл. Головним предметом навчання в тих школах має бути фізичне виховання і військовий вишкіл.

РЕВІЗІЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Дня 20. лютого перевела поліція у п. М. Гуцалюка, управителя школи в Білгороді, повіт Новий Сач, ревізію, що тривала шість годин. Ревізія перерахувала один цивільний агент і три умундуровані поліції з Гривова. Домагалися видати незаконних книжок і заборонених рісів. Забрали 15 книжечок, що перейшли цензурі, пластову відзнаку, приватні листи тіл рідні і деякі дрібнички. Відіслали розчаровані, бо сподівалися більшої добы. Сталося це на донос деяких одиноків. Загалом обурений, бо зазначив учитель користується редким місцевим популяристом серед місцевого й околицького населення. Не вдоволяє нікому поміч і поради в різних життєвих клопотках, навіть тим, що на нього нахлебали, ставав неера в пригоди.

В ЦІЛІЙ НІМЕЧЧИНІ ВЛАШТУВУЮТЬ ПРОТИЛИТОВСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ

БЕРЛІН. — В один дні влаштовано в самім Берліні чотири масові протестатинні нчі, звернені проти Литви за засуд коло 90 Німців, обвинувачених у змаганніх відірвати пристань Мемель від Литви, а прилучити її до Німеччини. На вічах і в пресі не подається цього, що литовський уряд уже проголосив, що чотири засуди смерті будуть замінені на в'язничні карні згідно з традицією, що за політичні злочини не карється смертю. І це певне, що й інші карі будуть зменшені, а голодом цілком ларовани. Та це збувається мовчанкою. Віна заповідно по всіх містах. Склікують їх під клятвою: Німці! Пам'ятайте за своїх братів у неволі, сповніть свій обов'язок! Демонструють теж перед литовськими консулатами в Кенігсбергу і Тілліті. В самім Берліні не можна було заважати між публікою особливої ненависті до Литви і великого ентузіазму до справи Мемеля. Шум робили більше політичні агітатори.

В АНГЛІ ОЖИДАЮТЬ НЕТЕРПЕЛИВО ЗВІТУ САЙМОНА.

ЛОНДОН. — Що європейська ситуація знайшлася в дуже важкій стадії, видно теж по тім, що прем'єр Мек Донеад відбув політичну нараду з королем Юрієм. Вже відомо, що сер Саймон, міністер справ заграничних, не привіз нічого доброго з конференції з Гітлером. В Англії думає, що Гітлер буде скривати свої пляни і давати на запити дипломатичні відповіди, неясні й крутіські. Тимчасом Гітлер був у розмові, як кажуть, „грубо“ ширим і скавав просто і ясно всю правду. Супроти цього справа ясна й Англія мусить рішитися, по яким боці їй станути.

БЕРЛІН ЗАДОВОЛЕНИЙ.

БЕРЛІН. — Німці задоволені, що гостили в себе високого представника британської нації та що з ним могли собі, отверто й широко поговорити. Кажуть, що це підняло престиж Німеччини і Гітлера. Сера Саймона відправджували з величким парадом до літака, який він відлітає до Лондону.

ЧОГО ГІТЛЕР ДОМАГАВСЯ.

БЕРЛІН. — Англія не повинна бути владистою заклопотана німечким зброєнням, бо Гітлер домагався тільки маленької флотії в порівнянні з тою, яку має Англія. Зате домагався такої військової сили, яку має Франція, і більшої від тої, якою орудують Совети. Гітлер заявив теж, що Версальський договір уже не існує. Згодився на пологодження конфлікту з Литвою і заявив, що Німеччина не піде війною проти Советів.

БУЛА ТОВАРИСЬКА ВВІЧЛИВІСТЬ.

БЕРЛІН. — Підчас дипломатичного обіду канцлер Гітлер вручив свою фотографію в срібних рамках і зі своїм підписом на пам'ятку британському міністрови Саймонові. А з Іденом зговорився про світову війну і тоді обидва прийшли до переконання, що вони стояли в 1917 р. проти себе на одному фронті й то в таких місцях і в таких околах, де один стояв проти другого. Обидва нарисували точне місце. Іден взяв собі ті рисунки, що їх зроблено підчас обіду, на пам'ятку.

НІМЕЧЧИНА ЗАПЕРЕЧУЄ.

БЕРЛІН. — Урядово видано комунікат, у якому заперечено, щобто Німеччина заофертувала Етіопії військову допомогу проти Італії і висилку летунських знавців.

ОБСТОЮНЬОТ ДАЛІ ПРІ СВОІМ.

ЛОНДОН. — Від дипломатичних представників трох держав, що перебувають у столиці Етіопії, прийшли тісамі вісти про виявлену готовість Німеччини допомогти етіопському королеві в боротьбі з Італією.

ПЛЯНИ НІМЕЧЧИНИ В АФРИЦІ.

ЛОНДОН. — Німеччина хоче використати конфлікт між Італією й Етіопією і станути по стороні Етіопії в заміну за певні економічні цілі, які в територіальних конкесіях. Тим чином думає вона дістати знову до Африки, де їй забрано давні колонії.

ІТАЛІЯ НАРЯБІШЛИЙ ВОРОГ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Теперішні міжнародні положення таке, що найбільшим ворогом Німеччини вже не є Франція, а Італія.

СОВЕТИ ПОКЛАДАЮТЬ НАДІЮ НА АНГЛІЮ.

МОСКВА (Росія). — Вся союветська преса переповнена одним і тимсамим: іде до війни, але може її відвернути тільки Англія. В її руках спочиває тепер справа мира в Європі. Ситуація шкоро, подібно до тої, яка була в 1914 році.

Разом з тим пишуть, що не треба себе дурити, що Гітлер упаде. Навпаки, треба думати, що націсти вдержаться при владі та що теперішня німецька влада сильна і постійна.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. "Свобода": BERGEN 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERGEN 4-1016.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ЛЮДИ БЕЗ ПУТЯ І ЧЕСТИ?

В одні з американсько-українських часописів поміщено статтю в оборону Української Парламентарної Репрезентації у ВУНДО. Сама оборона не була нічим особливим, якби в ній не торкнуто всіх тих, що в Америці критикують політичну діяльність згаданих політичних установ. В статті сказано, що ця критика зводиться на ділі до цього, що все наше народне представництво в краю представляється як "зрадливе" і "хрунівське", що "ВУНДО і Парламентарна Репрезентація — це люди без чести, без пуття" ... а коли так, коли:

"... в нас, в усьому українському громадянстві, так діла стаття, що українську справу це тепер можуть, після стільки історичних нещастій і стільких жертв, вести одиниці, що їх лише можна підозрювати у зраді чи хрунівстві, то така нація не має майбутності. Ліпше спускаймося на дно. Ми так ко-до, що несподібно видати зпоміж себе характерних провідників". Таке, лише автор статті, можна за-ключати з цього, як у нас критикують ВУНДО і Парламентарну Репрезентацію

Наш орган теж належить до тих, що час від часу висказують свої критичні зауваги щодо краєвої політики. І тому саме і тим разом, можливо вже сотий раз, вияснимо цю справу відповідно до нашого розуміння.

Ніхто з нас не називає Українську Парламентарну Репрезентацію чи ВУНДО зрадниками чи хрунівцями. Бо такий закид є дешевеньким, вичем, демагогічним окликом, який нічого не вияснює. Певно, що між тими послами, сенаторами чи громадськими діячами є т. зв. "порядні" люди, що держаться в житті публічним і приватним певних етичних і моральних засад, і що є в душі за своїм переконанням українськими патріотами. Такими вийдуть вони можливо й в історію. Бо хто ж сьогодні пам'ятає Куліша з його "Крашанки", зверненої в сторону Польщі, чи його історії, зверненої в сторону Москви, чи може з тих віршів, що звертали наш нарід у сторону Туреччини? На все те знаходиться тепер історія певне виправдання. Та життя мусить з такими "скоками" боротися, без огляду на те, від якої геніяльності чи "чесної" людини вони не виходили. Тут не йде про "чесноту" нашого представництва у варшавських сойми, а про його політичний розум, про його продовжування давньої австрійсько-української політики, про його шукання у Варшаві того, чого воно там не може знайти, про його дурення себе самого й народу, що легальним шляхом можливо в Польщі наш нарід підністи і закріпити його в почуванні конечності відривання українських земель від Польщі й злучення їх з українським племенем. Знов рахувати на Варшаву, де навіть ніякого торгу добути не можна, де нашим послам дає польський міністер лекцію як дівкама, є, на нашу думку, політичним несенсом.

В. Будзинський. ПОМІЧ МЕДВЕДЯ

(Історичне оповідання).

— Я вже знаю, що нам робити. Балакаючи з людьми, я буду слухати, не пана, а збідного підпана. Коли будемо розмовляти будутьмо не зновичи, що хтось чие нас, люди вчуваю, що я слуга великого пана, що свої матки за-таює. Чи не так?

— Очевидно, що так! Як мурза возьме тебе на допити, то тобі нехай будутьбо через необережність вихопиться, що я великий багач, та ще більш скупар.

Орда Мехмета Челегі-мурзи опинилась недалеко ріки Казимус по півдні бою. Бун є буйний степ в куті між лісом від півночі і Казимусом від сходу. В сторони півдня і заходу степ і степ, неначе без кінця без краю! На новім місці орда розсіялась кількома улусами. Вони скоро були готові, бо азули, себто шкіри і жердки приїхали готові на волах. Улус самого мурзи засів під лісом.

Користаючись з того, що зраз при улусі ліс, мурза забавлявся мати дім з дерева і улус забезпечити перед мурзівським наскоком ворога. Щоби по-требного на укріплення улуса матеріалу се треба було та-ти з ліса, мурза рішався по-

Е. Ондакський, Рим.

ВАГА ТРАДИЦІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ЖИТТІ

VI.
Зрештою, що самий поступ содежить від почуття традиції, це видно з характеру й найбільших реформаторів — себто нби руйнівників традиції. Свідомо вони ніколи не представляють традиції, свідомо вони завжди представляють тільки як революціонери. Але в дійсності, фактично, в глибинах своєї свідомості, вони відносять традицію доко-більше ніж хтонебудь із за-вятих традиціоналістів. З "Кин-гозирів Вістника" вийшла невідомо князя Р. Єдника "Гітлер", і в ній ми знаходимо ту саму думку:

"Кіаке, що майже всі... нові провідники — це нові люди, що вийшли з низин... Друга епоха народжується не як ви-східна першої, скорше, як її заперечення. Це не значить, що вона вносить собою зовсім но-ві ідеї. Ні, Те заперечення ста-рими ярко виступає передусім при порівнянні не так ідеї між собою, як провідних верств. Стара провідна верства в Європі перестала бути про-відною у своїй психічній будові, а її традиції, колись живучі, стали безцільним виби-ванням викривленим забав-думками давно промороженого такту. В протиставленні до них, нові індивідуальності прине-сли в життя свій розмах низин, вносили бажання при-пернути історичні цінності сво-го загалу. Бо й хто ж джере-лом предвчій силі нації, як не низини? Хтож може най-вище оцінити ту силу, як не найбійніші з широкіх мас? То-му в хвилині, коли розкози-халися старі форми, а нарід висував своє бажання, істот-ні для його дальшого розвою, ніхто зі старої верстви про-відників не міг їх так зрозу-міти і відчувати, як нові провід-ники, щоб зваязитися зовини-за вузду розшавлу стихію та її даліше провадити. Коли зя-вили нові індивідуальності — вони не мали традицій, але бу-ли горді на все велике в бу-дущій нації. Вони перетпо-лювали його і свої бажання в нову стихію, творили нові тра-диції..." (ст. 6-7).

І саме тому треба признати

рацію А. М. Андрієвському, який писав у католицькій "Даронах" (1932, VI, ст. 472): "Традицію далеко скорше можна відчувати, ніж пізнати теоретичним шляхом. Тради-ція — це зміст цілої психіч-ної області чоловіка... Завдан-ня великих людей віднайти й вказати правдиві впливи, від-повідають нашій Богом даній природі, допомогти усвідомити і перетворити в діла..."

Дійсний великий реформа-тор, на зразок Мусоліні, не міг би відчувати нових по-треб цілої нації, коли б у його душі, в його підсвідомості не знаходились вже історичні підстави необхідних змін. Бо історичні відмінні, як каже Кайзерлінг, це життєві яви-ща, подібні до тих відмінні, що їх переходить кожна людина, коли, наприклад, з дитини ро-биться дорослою людиною. Життя не є ніяким раціональ-ним процесом, що його можна було би арозуміти в термінах інтелекту, — для того, щоби якийсь процес був тривалим, необхідно, щоби слово, теорія, ідея, відігравали, себто що її відповідна зміна вийшла в план попереднього життя, зробилась його нерозривно-частинною. Бо попереднє ми-нуже життя продовжує жити в нас; спадковості, усіх поперед-ніх поколінь лежить глибоко в нашій підсвідомості, і — ця спадковість є тим більша, чим більша скільки стоїть за-лишається поза нами. Подібно до того, як усяка й найбільш оригінальна людина, психо-логічно й фізіологічно належить до одного певного оригіналь-но типу (сангвіні, флегматик, тощо), який залишається все-тимчасим, при всіх індивіду-альних "мутациях" фізичного й психологічного розвитку, — так і кожний нарід при всіх своїх ідеологічних та політич-них "мутациях" залишається типове все тимчасим зі сво-єю власною лише йому пито-мою фізіологією. Типове все-переважка над індивідуальним, і справжній народний провідник, що бажав би витворити щось тривалого, намагається відчу-ти це типове і ділати по його лінії, бо вони знають, що кож-

ний живий організм, що й ін-дивід чи то нарід, може роз-виватися і зростати в силі та красі, відсоконаючи лише ті кри-меті, які заляжені в ньому від його народження і які відірвані його в природі, що не знає ніякого ризе-нта — від усіх інших організ-мів.

З цього випливає величезна вага традиції в політичному і національному житті. "Ми-доти не будемо творцями, а ли-ба лиш послідовцями, писав Ст. Смал Стоцький у вище цитованій статті, — доки не заглибимося в свою власну ду-шу, в усе своє ідіне, теперіш-нє і минуле, в душу нашого народу, від якого ми так від-стали, що дуже мало між нами людей, які вміли до душі на-роду промовити, з ним уполно-порозуміти, знайти ті нит-ки, що зв'язували нас з ним доки в одну цілість..."

Якіж з того всього висно-вків?

Треба творити нові тради-ції в творчому чині! Але творити їх у народі і з народом, прислухаючись до його живих реальних потреб, вивчаючи його психічний склад і ті його критерії, які надають йому характер українського народу. Без великі факти історії були наслідком дійсних реальних потреб відповідних народів у відповідний період часу. Але ті реальні потреби моменту ви-растали довший час наслідок співучасті чисельних різних факторів, серед котрих від-гравали чималу роль окремі цивілізаційні представники на-ції, що відігравали на той час ідеали. Відігравали і за них важ-ко змагалися. Ідеали минулих часів не можуть бути нашими ідеалами. Людісткість не стоїть на місці; обставини змінюються, досвід зростає. Кожна нація, що не хоче вмерти, знаходить все нових і нових борців за ту форму національного життя, що видається найкращою. І ті борці мають обов'язок огляда-тися назад, до минулого, лише для того, щоби почерпнути в ньому нових сил; щоби пере-бирати від своїх попередників накопичений ними — часто гір-кий досвід; щоби знайти в тому минулому творчі ідеї й розмогувати рук, почути при-сутності всіх отих безчислен-них поколінь, що терпіли й змагалися за кращу долю ці-єї самої нації. Нема ніякої ра-ції полегшувати з історією; треба творити сучасне. Треба

полону видобути хитро му-дрий, невеликим коштом. Оці-нювши маеток Березана на о-снові підслуханого і на основі того, що будувати через не-бережність вихопилися Грнач-кова, мурза означив окуп і спитав коротко:

— Даси, чи маю вас обох продати на галеру?

— Як не спунити, то мушу дати, хоч таким окупом зря-нуеш мене цілком!

— Вірши своєму слугу? При-слес твої гроші сюди? Не вте-че з ними?

— Я на рідного сина, як би мав якого, не покладався б так, як покладаюсь на мого Саву.

— То зараз напиши листа до твого роду, щоби мим пер-ладалі окуп і нехай іде з Бо-гом!

Шлях, який Грначків мав пе-ред собою, ішов крізь край малаодяний, або й безлюд-ний. Щоби лунати такими сто-ронами прохарахувати, треба було, або шататися з собою ве-ликий запас, або по дорозі по-ловати, ловити рибу. Щоби в дорозі Грначків не вмер з голо-ду, мурза обдарував його ло-ком, кількома стрілами, ножем і кресалом. (Далі буде).

Непрвада.
— Каприччук каже, що він тебє сповів за конів і вику-дує за дівч. Чи то правда?

— Те бесоромія брехня! Я тоді зовсім не мав конів, я був без близьки!

примати історію такою, якою вона є, — але сполучати з неї треба лише те, що може бути пожиточне, себто творче, бу-дуче. Не в тому була про-ва Хама, — за яку його ймення набрало специфічного значін-ня, що він побачив батька Нова, який неспергононому пияненьки, а в тому, що нби з обуренням, а насправді зло-дією, поспішивши він розвою, дістати цілому світові: "Ді-вись, дивись на мого бача, бача Нова. Розхристаний, пияний, лежить у болоті... Дивись, дивись, як паскудно ле-жить..."

Але Яфет, що зробив пра-порщуром джентельменів, Ев-ропейців, прикривав батька н-реею й спокійно зауважав: "Та вже лежить, як лежить, але про-бачка так гласувати не го-диться..."

І з того пішли дві традиції — одна хамська, оспідуюча,

друга — джентельменська, культурна.

В традиціях українського на-роду, як я вже вказував, нема і сліду хамства. Він часто про-дихав "мити" з постатей, які при близькому розгляді на-ду, "митичну" постанову, ко-смім не заслуговували. Та не з того, коли саме ці "мити" да-ють йому можливість завче-сти боронитися. Що з того, коли саме ці "мити" зробили його духовою зброєю в су-часній щоденній боротьбі. Тре-ба збільшувати скількиш них "митів", а не зменшувати. Бу-лиши в "митах" народні духи знаходять натхнення. І куль-тові предки, мовляв Лондон, завдаче модерній націстич-ної наслідків душевни по-ривів... Ти існуєш, бо перед тобою існували твої поперед-ники, — будь їм вдячний.

(Кінець).

ІМПРЕЗИ

(Дискусійна стаття).

Дуже важку й актуальну справу порушив П. О. Помор-янський у "Наших Пропри", коли висловив свої думки на-тему улаштування в нас усе-кільких імпрез. Одначе деякі твер-дження автора слід доповни-ти.

Увійшло вже у звичай, що є в році поодинокі події, що є роковинами важких подій з на-шої історії, або пам'ятковими днями наших героїв. Це: ше-вченко-дні, 1. листопада. 22-сінця та річниця бою під Кру-тами й Базаром. У деяких ро-ках припадають річніш ішо-рських подій чи людей, прим-цього-річній світ в честь Ю. Федьковича, чи річниця вимар-шу УСС.

Зовсім слушно П. Помор-янський твердить, що "як цер-ковні свята в році мають при-гадувати і скріплювати у нас сильну віру у вічність, так на-ціональні свята мають прига-дувати нам рідну історію, па-м'ятки важких історичних подій, славних мужів та скріплювати в нас сильну віру в кращу май-бутність". Отже ті річніші, що традиційно вже святкуємо, му-симо і даліше святкувати, а не занебувати. Одначе кожна мі-сцевість святкує ці свята парал-ельно до своїх спроможних, більшими або меншими імпрезами. Це головне зале-жить від людей, їх спосібності, національної свідомості, а не лише від технічних обставин (сцена, сцена, тощо). Одні місцевості, чи товариства свя-ткують національні свята кон-цертами, академіями, а інші тільки рефератами, чи навіть товаришескими сходинами. А є місцевості, що з різних при-чин можуть здобути тіль-ки на одну більшу імпрезу на рік.

Одначе річ не в кількості імпрез, але в користі, яку дає улаштування імпрез. Очеви-дно, що не маю на душі матеріальної користі, а радше моральної, яку мають улашту-вання з відбуті імпрез. Щоб не о-сягнути, треба звернути пиль-ну увагу на улаштування про-грами концерту, чи академії. Не-можу ніяк погодитися з твер-дженням П. Поморянського, що найважливішою річю у програмі концерту є реферат, промова, а не вокальні точки, які мають тільки "удешевити цей ви-клад і упримити хвилю". Так твердити не можна, бо кож-конт є хвилю свяченою, яка має викликати відповідний свя-чений настрій, яка має ділати відносно більше на почування, як на розум. Сама словесна ча-стина (реферат, промова) не викличе у слухачів стільки е-моцій і захоплення, хочи була гарно промована і виголоше-на, як хорова і музичні точки, деклямації та інсценізації. О-чевидно велику ролу тут від-іграє відповідно до хвилі до-бір тонок, які і їх виконання. Вокальні точки, деклямації й інсценізації як слід виконати.

С. Д. Нью-Йорк. Н. П. — Чи про концерт Шевченка з такою програмою як оголоше-но і тими поясненнями, які по-дано від Комітету, це треба писати редакційну статтю? А-досі написане не вистарчає? А-ж не вистарчає, то не доказ нашої дуже слабкої національ-ної свідомості і культурності. Та ми певні, що так не є.

Семен Гнатюк.

ЛІСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

С. Д. Нью-Йорк. Н. П. — Чи про концерт Шевченка з такою програмою як оголоше-но і тими поясненнями, які по-дано від Комітету, це треба писати редакційну статтю? А-досі написане не вистарчає? А-ж не вистарчає, то не доказ нашої дуже слабкої національ-ної свідомості і культурності. Та ми певні, що так не є.

дуже важку й актуальну справу порушив П. О. Помор-янський у "Наших Пропри", коли висловив свої думки на-тему улаштування в нас усе-кільких імпрез. Одначе деякі твер-дження автора слід доповни-ти.

Увійшло вже у звичай, що є в році поодинокі події, що є роковинами важких подій з на-шої історії, або пам'ятковими днями наших героїв. Це: ше-вченко-дні, 1. листопада. 22-сінця та річниця бою під Кру-тами й Базаром. У деяких ро-ках припадають річніш ішо-рських подій чи людей, прим-цього-річній світ в честь Ю. Федьковича, чи річниця вимар-шу УСС.

Зовсім слушно П. Помор-янський твердить, що "як цер-ковні свята в році мають при-гадувати і скріплювати у нас сильну віру у вічність, так на-ціональні свята мають прига-дувати нам рідну історію, па-м'ятки важких історичних подій, славних мужів та скріплювати в нас сильну віру в кращу май-бутність". Отже ті річніші, що традиційно вже святкуємо, му-симо і даліше святкувати, а не занебувати. Одначе кожна мі-сцевість святкує ці свята парал-ельно до своїх спроможних, більшими або меншими імпрезами. Це головне зале-жить від людей, їх спосібності, національної свідомості, а не лише від технічних обставин (сцена, сцена, тощо). Одні місцевості, чи товариства свя-ткують національні свята кон-цертами, академіями, а інші тільки рефератами, чи навіть товаришескими сходинами. А є місцевості, що з різних при-чин можуть здобути тіль-ки на одну більшу імпрезу на рік.

Одначе річ не в кількості імпрез, але в користі, яку дає улаштування імпрез. Очеви-дно, що не маю на душі матеріальної користі, а радше моральної, яку мають улашту-вання з відбуті імпрез. Щоб не о-сягнути, треба звернути пиль-ну увагу на улаштування про-грами концерту, чи академії. Не-можу ніяк погодитися з твер-дженням П. Поморянського, що найважливішою річю у програмі концерту є реферат, промова, а не вокальні точки, які мають тільки "удешевити цей ви-клад і упримити хвилю". Так твердити не можна, бо кож-конт є хвилю свяченою, яка має викликати відповідний свя-чений настрій, яка має ділати відносно більше на почування, як на розум. Сама словесна ча-стина (реферат, промова) не викличе у слухачів стільки е-моцій і захоплення, хочи була гарно промована і виголоше-на, як хорова і музичні точки, деклямації та інсценізації. О-чевидно велику ролу тут від-іграє відповідно до хвилі до-бір тонок, які і їх виконання. Вокальні точки, деклямації й інсценізації як слід виконати.

С. Д. Нью-Йорк. Н. П. — Чи про концерт Шевченка з такою програмою як оголоше-но і тими поясненнями, які по-дано від Комітету, це треба писати редакційну статтю? А-досі написане не вистарчає? А-ж не вистарчає, то не доказ нашої дуже слабкої національ-ної свідомості і культурності. Та ми певні, що так не є.

Семен Гнатюк.

ЛІСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

С. Д. Нью-Йорк. Н. П. — Чи про концерт Шевченка з такою програмою як оголоше-но і тими поясненнями, які по-дано від Комітету, це треба писати редакційну статтю? А-досі написане не вистарчає? А-ж не вистарчає, то не доказ нашої дуже слабкої національ-ної свідомості і культурності. Та ми певні, що так не є.

Оголошення П. СТАСЮКА

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

